

ГОДИНА ПЪРВА.

КНИГА ПЪРВА.

9 мв

1922

КНИЖНИЦА
СЪСЛОВИЩА
МАРТИЙ 1922 г.

СТУДЕНЕЦЪ

ИЛЮСТРОВАНО ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ

— ЗА —

ТУРИЗЪМЪ, РОДИНОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРА

СЪДЪРЖАНИЕ:

- 1.—*Ат. П. Из в.* — Туризмът въ България следъ войната.
- 2.—*К. Тетмайеръ.* — Деленъ връхъ.
- 3.—*Ник. Вас. Ракитинъ.* — Добружански вечери.
- 4.—*Ас. Б-ва.* — Къмъ „Амбарица“.
- 5.—*Ат. П. Из в.* — Зимно утро.
- 6.—*В. Немаровичъ-Донченко.* — Сьверна ношь.
- 7.—*М. Кузовъ.* — Първитъ труженици на туризма.
- 8.— Кайлъка въ миналото.

ИЗДАНИЕ НА ЮНОШЕСКОТО ТУРИСТСКО
ДРУЖЕСТВО „СТУДЕНЕЦЪ“

ПЪРВЕНЪ 1920.

792
A 280

36416

ОБРАЗЦОВО НАР. Ч-ЩЕ
„Г. ДИМИТРОВ“ - Плевен
ВИБЛИОТЕКА

АГ. П. ИЗ-ВЪ

ТУРИЗМЪТЪ ВЪ БЪЛГАРИЯ СЛѢДЪ ВОЙНАТА.

Свѣтовната война, съ своята небивала жестокостъ, тласна съ десетки години назадъ всички културни начинания, а на много отъ тѣхъ тури печатъ на разрушението. Погоди кръвъ заливатъ нѣкогашнитѣ великолѣпни градини, поломени клови напомнятъ за нѣкогашнитѣ величествени гори. И много години ще се минатъ докато се разпръсне сѣнката на ужаса.

Между другитѣ културни начинания заглѣхнали отъ войната бѣ и туризмътъ. Видоизмѣненъ обаче, подъ разни форми, неговата малка свѣтлинка мѣждѣливо свѣтеше, като блѣдо малко пламъче между хаосъ отъ тъмнина. Обаче, въ болшинството случаи, той бѣ изопаченъ и приспособенъ за служене на цѣлитѣ на войната.

Въ България туризмът прѣнесенъ прѣди 20 год. отъ покойния Алеко, едва закрѣпналъ се и стѣпилъ на крака, бѣ силно раздрусанъ отъ балканскитѣ войни, но все пакъ продължаваше да живѣе. Органътъ на Българското Турист. Д-во продължаваше да излиза дори до 1914 год., когато европейската война задържа и послѣдния признакъ на неговия животъ.

Редомъ съ старитѣ туристи, въодушевявани отъ съжитѣ чувства, младежитѣ въ България, още прѣди първата балканска война, бѣха организирани съ всичката си младенческа жарь редомъ съ стария и Юношески Туристски сѣюзъ, чийто клонове развѣлнуваха и най-отдалеченитѣ провинциални градчета, че даже и селата. Посрѣщнатъ въ своя развой отъ войнитѣ, сѣюза имъ гѣвкѣ носрѣщаше всички удари. Неговия органъ „Мл. Туристъ“ продължаваше прѣзъ всичкото врѣме да излиза. Той излиза и днесъ. Но много и отъ младитѣ труженици сложиха кости по бойнитѣ полета. Миръ на прахътъ имъ!

Създаденитѣ ужасни економически условия, слѣдъ послѣдната война, задържаха редовното развитие на туризмътъ, обаче тѣ не попрѣчиха на юношитѣ туристи да заработятъ съ още по-голяма жарь за своятъ сѣюзъ. Развивайки най-голяма дѣйностъ сѣюза не само организира всички стари врѣменно заглѣхнали клонове, но организира и много нови. И сега той прѣдставя отъ себе си най-голямата културно-спортна организация въ България, брояща 45 клона съ повече отъ 3000 члена.

Този подемъ особено ни радва, и радва вѣрваме, всички стари ратници на туризма, които би трѣбвало активно да подкрѣпятъ този му новъ подемъ, за коетъ ги подканваме.

Прочие да подкрѣпимъ дѣлото на „Щастливеца!“

К. ТЕТМАЙЕРЪ.

ЛЕДЕНЪ ВРЪХЪ.

Ослѣпителенъ планински леденъ връхъ: Лъщи отдалечъ на слънцето като злато и кристалъ. Лъчистата заря пада на облацитѣ, които се въртятъ около него. Струва ти се, че Богъ се е опрѣлъ на този връхъ съ своята ржка и е оставилъ на него Нейното сияние. Нѣщо изумително!

А пъкъ това е просто ледъ. Уморената прѣлетна птица ще замръзне ако падне тамъ, пѣтникъгъ ще се провали въ пропастьта, цвѣтето нѣма за какво да се закачи, за да расте. Ослѣпителното, посипано съ златни кристали, пространство е пусто и безплодно и очудва само съ своята божествена омая, като мраморната Венера съ свѣрховѣвшката си красота.

Защо ли това е толкозъ красиво?

ПЪЛК. ВАС. РАКИТИНЪ.

ДОБРУДЖАНСКИ ВЕЧЕРИ.

На Дим. Бабевъ.

I.

Море зеленини—шумятъ вълни безмѣри.
Надъ тѣхъ небето грѣй като усмивка кротка.
Въ зелено свѣтлий ширъ на нивитѣ катъ лодка
Колата тукъ се скрий и тамо, ей, се мѣрне.

И само дигнатъ прахъ проточень въ равнината
Катъ лента се бѣлѣй и пжтя отбѣлѣзва
До хоризонта тамъ, дѣ слънцето залѣзва,
И бавно се въртятъ на мелница крилата.

II.

Въ хладината на вечерний часъ
Близостъта се чувства на морето.
Какъ е тихо! Шушнатъ класъ до класъ,
И съ глухъ ромонъ пълно е полето.

И въ обогреното ширине
Отъ послѣдна слънчева позлата
Облакъ черъ се носи, расте — не:
Врани рой прѣлитатъ надъ нивята.

III.

На хоризонта сѣкашъ отъ земята
Издиза пълва кървава луната.
Растатъ на храста странни силуети,
И огнь свѣти.

И катъ видѣние въ полето равно
Коблицата на гираца бавно
Издига се и спуска въ здрачината —
Поятъ стадата.

IV.

Звѣнъ черковенъ тихо се раздива
Надъ море отъ влато — ниви гжсти.
Грѣбъ жетваръ изправи, пѣтъ изтрива,
Къмъ възстокъ обърнатъ се прѣкрѣсти.

И той вижда тамъ въ простори блѣдни,
Какъ извишило се надъ сеацето
Озарепо отъ джчи послѣдци
Грѣй катъ фаръ на черквата кубето.

(Изъ „Размирни години“.)

А. Б-въ.

КЪМЪ БЪЛАМБАРИЦА

КАКВО, ШВЕЙЦАРИЯ ЛИ?
Г. КОНСТАНТИНОВЪ.

Когато потеглихме, подобно на бждащи хаджии, които тръгватъ ли за Божи-Гробъ, малко върватъ да го стигнатъ—не смѣяхме също така да мисляме смѣло, че ще ни се удаде да прѣхвърлимъ хлъзгавитѣ недра на непривѣтливата „Амбарица“, и да забиемъ гегата си въ голитѣ чукари на вѣчния самотникъ „Купена“.

Невъздържана почти дѣтинска радостъ, но и мъчно уловимо колебание, пълнѣха сърдцата ни, когато всрѣдъ-нощъ, измъквайки се изъ задушниятъ прашенъ градъ, поехме шосето за Ловечъ.

Притулена задъ парализивъ облакъ луната обилно сипѣше мека, вѣжна свѣтлина. Чувствуваната приятностъ и лекота ни караха съ благодарностъ да дигаме очи. къмъ Мѣсечко—наиъ недѣлимъ съвятникъ чакъ до тамъ.

Какви силни и разнообразни чувства ни вълнуваха можшо!

Дѣца на полето, смѣтно имахме истинска прѣдстава за величието на нашия приказенъ любимецъ Балкана.

Когато, отъ възвишението, на полски хълмъ, съзривахме млѣчно синкавитѣ му чуки, мощно забили чело въ небесата—въображения за неговото исполинско необятно ширине, за дивата му осамотеностъ ни обземаха: мислено го боготворимъ и съзерцаваме обкръженъ съ загадъченъ ореолъ на тайственостъ и суровостъ.

И ето, копѣнието по него, желанието на туриста, отрасълъ въ равнинитѣ да се поздрави съ своя идеалъ откърменъ и замечтанъ отъ години—окрилваха стремежа, въ пѣтя ни на истински смѣлчаги!

Пѣтътъ е труденъ по славеги! . . . Твърдѣ усиления маршъ до Ловечъ, направи што по пристигането въ града да се поизпари ентузиязма на момчетата отъ необикновенната умора. Ношната почивка обаче бѣ въ състояние да възобнови силитѣ ни, тъй што сутринята рано съ пѣсни, викове и шумъ, съ одесеторена енергия да поемемъ живописниятъ, виящъ се надъ Осъма, пѣтъ за Троянъ. Наточили се въ протежение на километръ, по единъ-двама приближавахме къмъ обѣдъ прѣстоудниятъ градъ на най-многого поети въ България.

Слънцето жигосваше съ паящитѣ си лъчи. Въ изнемога подтежестъта на раницитѣ крачимъ твърдо прѣдъ съблазнителната перспектива за скорошната почивка. За да имаме прѣдстава за мѣстоположението на градътъ, достатъчно е да го оприличимъ на дълга връвь, опната като чели до Осъма, за да съхне. Веднага се хвърля въ очи, че съобразителнитѣ Троянци за улеснение на провинциалисти, като наша милостъ, сж прокарали, въ града само една единствена улица, която за разлика отъ зацѣненитѣ

сокаци, водящи въ портитѣ на Троянскитѣ патрициански фамилии, сж нарекли „Главна“. И ето, чакъ сега ми стана ясно защо въ фирмитѣ на всички Троянци, които познавахъ, се намираше и това неотемлимо качество, че живѣятъ на ул. „Главна“.

На странника прави впечатление, че въ града чешми почти нѣма. По изявленията на поселницитѣ му, бистрата вода на Осъма е прѣдостатъчна за хигиеническитѣ нужди на града, а лѣкъ за пие-не, напрѣднали въ всѣко отношение, тѣ употрѣбаватъ особень дестилатъ „летлива безцвѣтна течность“, получавана отъ сливитѣ, която упражнявала особено въздѣйствиe върху издръжливостъта на мускулитѣ.

Насъзерцавали се на хубоститѣ на тоя кътъ, който ражда само сливи и поети—надвечеръ изпълнени съ радостъ прѣдъ прѣдчувствуваната близостъ на открояващия се прѣдъ насъ необятенъ Балканъ—потеглихме за св. Троянска Обитель.

Свѣжи, потрѣпващи отъ острата планинска прохлада, ние вървѣхме весели изъ монастирскитѣ орѣшаци. Мръкна се:

По срѣднощъ тайнствено единъ по единъ се вмѣквахме въ глухия монастирски дворъ, посрѣщнати отъ разбуденитѣ, сънливи и рошави калугери.

Разнесе се шумъ и тропотъ изъ обширнитѣ монастирски прустове и всичко скоро пакъ затихна въ необятната нощъ. Тихо. Първата ни работа на утринъта бѣ да се приспособимъ по лесно къмъ новата обстановка, въ която прѣкарахме два чудесни дни.

Въ това отношение ни улесниха нашитѣ нови познайници, отчетата Василий и Кирилъ. Тѣхнѣ прѣподобия бѣха по на двадесетъ години—наша пора. Първия свирѣше на хармоника, като „херувимъ“ а втория обладаваше чудна способностъ да разправя приказки, на които биха завидили и разказвачитѣ отъ „Декамерона“ на Бокачио.

На Петровъ-день се черкувахме въ монастирската черква. Отъ ближнитѣ села бѣха надошли множество жени-богомолки, които носѣха съ себе си варено жито, нити и др. за молитвене, къмъ които поглеждахме прѣбѣлтайки слюнки въ устата.

Въ посаждствие се указа, че сме обладавали по-голѣми способности въ благословиятѣ си и отъ напѣлалитѣ цигани проседи, тѣй като нито единъ отъ тѣхъ не успѣ да се врѣди при раздаването за „Богъ да прости“. Но врѣмето лѣѣше, напуснахме всичко и бързо се стѣгнахме за истинското си триумфално шествие изъ Балкана; вечеръта ще трѣбва да спимъ *à la belle étoile* въ подножието на Амбарица—за да сме на нея утрѣ рано при раждането на слънцето.

Осемъ часа уморителенъ възлазъ на горѣ; краката ни се подкосяваха, а на всѣки петъ крачки се спирахме, за да поемемъ дѣхъ за изминаването на нови петъ.

Никой отъ насъ не бѣ вървѣлъ такъвъ дяволски маршъ, при който въ двѣ стѣпки се изчерпва всичката енергия... а тѣй великолѣпно бѣ! Вървѣхме всрѣдъ величественъ лабиринтъ отъ букаци и джбове. Мирисъ на влага и мухълъ се носѣше изъ въздуха.

Тишината се нарушаваше само отъ шумолението на тѣка-

нитѣ отъ насъ сухи листа, вървѣхме тихо, безъ да имаме смѣлостъ да нарушимъ грандиозното мълчание на природата.

Високо, горѣ нѣкъдѣ, ний виждаме вече ожиданията край на стръмния склонъ, по който лазихме цѣль день.

Съ послѣдни усилия долазваме — и ето страхотниятъ, шеметенъ гребенъ е вече прѣхвърленъ.

Горѣ, на върха, му прѣдъ взорътъ ни се открии величествена, дивна панорама!

Амбарица, Амбарица! . . . Ето, ни най-послѣ при тебѣ!

Лека прозрачна мъгла обвиняше прѣкрасното ѝ чело.

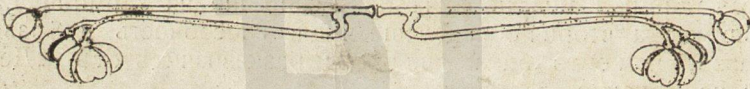
И бѣли разкъсани облачета суетливо се гонѣха изъ сипеитѣ ѝ безъ спиртъ . . .

По на изтокъ „Купена“ — гордъ властелинъ надъ сума малки връхчета-чуканчета около него, величественъ каменистъ истуканъ, чиито остри зъбери огрѣяни отъ лъчитѣ на заходящото слънце, блѣщеха съ фантастически отсѣнякъ на разтопено олово.

„Амбарица“ и „Купенъ“! . . . Ето, вашитѣ чеда сж до сърдцето ви!

Приютени въ майчинитѣ ти скути, о, Амбарице свещенна, прѣбродилитѣ полята отъ обичъ къмъ тебѣ, сме твои гости тая нощъ . . . Какъ много ти благодаримъ за мекото легло, което си за насъ отъ изсъхнала хвойна приготвила.

Лека нощъ, красавице!

ЛѢ. П. ИЗВЪ.

ЗИМНО УТРО.

Съмва. Луната трѣпетно блѣсти.
Лѣтятъ безъ спиртъ спѣжинки — тихо
изгаснали мечти.

Звънци далече нѣйдѣ изпищяватъ,
— Болъзненъ сребъренъ звънъ —
Тѣ трѣпкагъ-шептятъ, отаѣтяватъ.
Какъ бавно зазая на вѣнъ!

София, 25. XII. 1917 год.

МЕМИРОВИЧЪ-ДАНЧЕНКО.

СЪВЕРНА НОЩЪ.

Параходътъ все лети къмъ съверъ. Бурѣгътъ става по стрѣменъ и величественъ. Далечъ вече се очертаватъ планинитѣ, подобно сиви облаци, които се явяватъ привечеръ на хоризонта. Западъ гасне. Въ златистиятъ блѣсъкъ на зарята още по-рѣзко се очертаватъ силуетитѣ на готическо—островърхитѣ ели. Тѣ изглеждатъ по-тъмни при това освѣтление. Тукъ—тамъ по билото на хълмоветѣ, подобно избухнали огньове, се колебае прощалното сияние на умирающиятъ день. Бойтѣ се сгѣстяватъ, розовото става

пурпурно, жълто — червеникаво. Но скоро прохладната вечер слива въ една мъглиста маса и силуетитѣ на далечнитѣ планини и очертанията на горитѣ, затулени отъ просторната стѣня на Кама т. е. Вятската губерния. Скоро и най-близкитѣ хълмове се слѣха съ почвата, само брѣговетѣ на Кама се виждатъ още. Дрезгавината все повече и повече гжстѣе, докато западъ гасне, и до като гжститѣ му бои не се слѣха вече въ еднообразниятѣ тонъ на една безоблачна вечерь. А тамъ дрезгавината посвѣтитѣ. И пакъ почнаха да се показватъ отвсѣкждѣ върховетѣ на хълмоветѣ, очертанията на боровитѣ гори и синиятъ оттѣнъкъ на еднообразната почва, само че безъ дневното освѣтление, когато всѣка трѣвничка блѣщукаше, когато на всѣки връхъ като че се западваше невидимъ олтарь (жертвеникъ).

Здравѣи бѣла, нощъ, съверна красавице! Ти, замислената и мълчелива приятелка на свѣтло—веселиятъ день, ти, която тъжно навеждашъ своитѣ сиви очи, по нѣкога покрита съ мъгла, по нѣкога чиста и дѣвствена, милостива другарка на дълбоко, вѣчно спящиятъ поляренъ край!

Отъ всѣкждѣ се носи дѣхътъ на смолистая гора, навсѣкждѣ просторъ и въздухъ до насита. Тукъ не е както въ скоро оставениятъ далеченъ догъ, гдѣто е задушно; гдѣто въ всѣки атомъ сѣкашъ трѣпти и прѣска цвѣтенъ пращецъ; гдѣто кръвта се вълнува въ главата и нервитѣ сж постоянно раздражени отъ силниятъ дѣхъ на розави жасмини. Но ето по водата дека мъгла, като че покри брѣговетѣ, сѣкашъ ревнивата вода не иска да ни покаже, не иска да ни открие, какво прави съ тия брѣгове, мъгливата покривка ни тихата нощъ. Дърветата потѣнаха въ мъглата като че се скриха до разсъмване. Далечнитѣ едла сжидо се скриха въ сивата мъгла. Само на рѣдко тамъ блѣщукатъ свѣтлинки, подобно сънни очи, които искатъ да ни видятъ въ дрезгавината, но надвити отъ сънътъ, гаснатъ... затварятъ клѣпки...

прѣв. Ап. Дачевъ.

М. КУЗОВЪ

ПЪРВИТѢ ТРУЖЕНИЦИ НА ТУРИЗМА.

Близко 135 години ни дѣлятъ отъ врѣмето, когато единъ отъ тия, които си бѣха задали цѣльта да се изкачатъ на Монъ-Бланъ прѣдставящъ тогава прѣдметъ на всеобщъ ужасъ, можа да увѣнчае дѣлото си съ успѣхъ.

Това бѣ неустрашимия алпинистъ Жакъ Балма, който имаше геройско сърдце, силна воля и непоколебимо упорство въ прѣследването на, опредѣлената цѣль.

Първото изкачване е станало на 30 юни 1786 год. Една група отъ 24 души водачи и любители на спорта подъ ржководството на Дръ Бакарта достига 2,500 м. височина, но поради голѣмитѣ прѣчки се връщатъ на задъ.

Отъ цѣлата група останалъ само двадесетъ и четири годишняя младежъ Жакъ Балма.

Прѣкаралъ повече отъ петирѣ дни безъ дрехи и запасъ отъ храна, вървѣдъ ледоветъ на Grande Milet и Petit Plato, безъ да мръдне крачка напредъ, за да не падне въ нѣкоя бездѣнна пропасть.

Най-сѣдне на 5 августъ Жакъ Балма забилъ гегата си въ темето на най-високия връхъ въ Европа и отъ тамъ тоя герой е можалъ да извика: „Азъ намѣрихъ пѣтя за Монбланъ“ ...

Зарадвавъ отъ това, прочутия на врѣмето естествоизпитателъ Орасъ Бендигтъ Сосюръ е сформировалъ една научна експедиция подъ ръководството на Жакъ Балма и направилъ първиртъ научни изслѣдванія по високитѣ мѣста.

Слѣдъ 48 години Балма се ожитилъ за други планини, но не се върналъ вече.

И така Жакъ Балма, когото Алекс. Дюма наричаше „Христофоръ Колумбъ на Монбланъ.“ завърши най-трагично живота си, като си намѣри гроба въ нѣкоя бездѣнна пропасть.

Втори пѣтъ Сосюръ рѣшилъ да се изкачина „проклетата планина“.

Това пѣтуване е прославлено въ лѣтописитѣ на науката како едно отъ най-смѣлитѣ възкачванія.

Въ тоя знаменитъ день е положено началото на туристиката или по-право на алпинизма.

Сосюръ поелъ изкачването за върха съ 70 спѣтника и успѣлъ да направи цѣлни научни наблюдения.

Той е първия, който е опрѣдѣлилъ, че височината на Монъ Бланъ е 4,810 метра надъ морското равнище.

Като побѣдителъ, на чиято слава би завидѣлъ и най-великия полководецъ, той се върна въ Шуманъ, родния си градъ, като съ подвига си създаде дълото на което служимъ и нии.

Не слѣдъ дълго участвъ на Балма сполете и Сосюръ.

И така годината 1834 донесе най-много печалъ на всички ратници на туризма съ загубата на мъченицитѣ Балма и Сосюръ.

На 28 августъ 1887 год. въ Шумани, една отъ живописнитѣ мѣстности на Савоя, подъ самия Монъ Бланъ, стана тържественото откриване паметника на Сосюра.

Художника-скулпторъ до грандиозната фигура на Сосюръ сполучливо е поставилъ тая на Балма, сочящъ къмъ снѣжоглавия Монъ Бланъ.

Умрѣха тѣ, и днесъ само тоя паметникъ, въ подвожцего на върха, напомня на минаващия на пѣтъ за Монъ Бланъ туристъ, за творцитѣ на идеята, която въодушевява и него.

Хвала имъ!

КАЙЛЪКА ВЪ МИНАЛОТО

Красива е, живописна е, мѣстността „Кайлъка“. Кой не ще се възхити отъ тая живописна котловина-улей на „Тученишката бара“, която минава прѣзъ градъ Плѣвень? Скалиститѣ, перпендикулярни стѣни, които обграждатъ долината, съ разхвърлениитѣ грамадни блокове-камъни, придаватъ чудна прѣлестъ на „Кайлъка“! Колцина, обаче, познаватъ въ подробностъ „Кайлъка“?

А тукъ има толкова интересни бѣлѣзи, които будятъ споменъ за величието на миналото и трѣбва да се знаятъ отъ всички които биха посѣтили тая мѣстностъ.

Господинъ Коста Вѣлевъ, прѣседателъ на Археологическото дружество въ Плѣвень, като говори за станалитѣ разкопки тамъ, дава слѣдното описание на „Кайлъка“:

Долината, въ която е разположенъ гр. Плѣвень, се стѣснява къмъ югъ, а около единъ километъръ вниъ отъ града, въ сѣщото направление тая долина се обръща въ тѣснина (100—150 м. широка), заградена отъ двѣтъ страни съ усложнено вървещи отвѣсни скали. Това е богатиятъ съ прѣлѣстни пейзажи „Кайлъкъ“. По срѣдата на тая тѣснина, която свършва на около 10—12 километра при с. Тученица, джкатуши малката „Тученишка бара“. По двѣтъ страни на тѣснината се простиратъ редица хълмове, покрити съ ниви и повече лозя. На всѣка крачка изъ тѣхъ се срѣщатъ слѣди отъ старини, още отъ прѣдисторическо врѣме.

Върху една рѣтина, заградена отъ тритѣ страни съ извиващата се около нея Кайлъшка тѣснина, се издигатъ развалинитѣ на една крѣпостъ, която по формата си много напомня търновската „Трапезица“. Тази крѣпостъ въ турско врѣме, споредъ Виджелмъ Лежанъ, била наричана „Дженевизъ калеси“ (Генуезка крѣпостъ), съ което име турцитѣ означавали всички развалини отъ стари крѣпости. Това мѣсто се наричало и „Асѣново кале“, а споредъ други „Монастиря“. Това сж обаче названия. Обикновеното име, подъ което сж известни тѣзи развалини, е „калето срѣщу пещерята“.

Въ и около тая крѣпостъ се е концентриралъ дълго врѣме животътъ на града и затова тамъ ще трѣбва да се търсятъ по-важнѣжителнитѣ паметници на далечното минало. Самата Кайлъшка тѣснина, подъ крѣпостята, е усеяна съ слѣди отъ постройки, а между тѣхъ сж и слѣдитѣ на старъ пътъ, който е съединявалъ тоя градъ съ Colonia Ulpia Oescus (при с. Гигень на Дунава) отъ една страна и съ крѣпостята при Ловечъ отъ друга. Слѣдитѣ на тоя пътъ биха могли да се прослѣдятъ чакъ до Ловечъ. Тамъ, въто Кайлъкътъ остава главното си направление къмъ югъ и завива къмъ изтокъ, близо до селото Тученица, пътятъ е напуская тѣснината и вре въ южна посока е отивалъ до Ловечъ.

— Все въ Кайлъшката тѣснина, 2—3 километра на югъ отъ горнитѣ развалини, върху една малка издигнатина личатъ основи-

тѣ на разрушения отъ кърджалиитѣ старобългарски монастырь „Св. Георги“, въ който на врѣмето си се подвизавалъ, споредъ едно прѣданіе, нѣкой си патриархъ Теодоси. Тоя монастырь е разкопанъ прѣди 10—15 години и били намѣрени нѣкои черковни прѣдмети, но на лице сега нѣма нищо.

Въ свръзка съ тоя монастырь, съ множеството голѣми и малки пещери изъ Кайлъка и най-вече въ свръзка съ сега разкопанитѣ развалини съществува една твърдѣ интересна легенда. Ето какво ни се разказва въ нея. „Царь Иванъ Шишманъ два пѣти билъ побѣждаванъ отъ турцитѣ и двата пѣти давалъ обѣщание да почита сюзеренството на турския султанъ и да му плаща опредѣленъ данѣкъ, но и двата пѣти измѣнялъ. Когато трети пѣтъ билъ нападнатъ отъ турската армия, която покорила впоследствие цѣла България, той я недочакалъ въ Търново, а рѣшилъ да избѣгва въ Влашко, дѣто мислилъ да търси и съюзници, които да спасятъ загинващия му прѣстолъ. При Никополъ обаче, отдѣто той мислѣлъ да прѣмине Дунава, билъ посрѣщнатъ и отблъснатъ отъ турцитѣ. Пѣтя му за Влашко билъ отсѣченъ, а войскитѣ му навсѣкѣдѣ разбивани. По „Коюнлу-Йолъ“ (куйловския пѣтъ)—тѣй било отбѣлзвано въ пергаментитѣ, отъ които били извлѣчени тѣзи свѣдѣнія—нещастниятъ царь се запѣтилъ къмъ Плъвненъ и се скрилъ въ отбѣлзвания по-горѣ монастырь „Св. Георги“. Тукъ, въ пълно отчаяние, той прѣживѣлъ двѣ седмици, старателно скриванъ отъ очитѣ на турцитѣ, които наводнили цѣла България. Когато се научилъ за падането на Търново, той рѣшилъ да тури край на живота си, като се самоотровилъ, а споредъ други, той се самоубилъ съ помощта на особенъ уредъ (яй съ два ножа, които промушвали тоя, който стѣпѣлъ на яя). Придружаващитѣ го боляри и посвѣтенитѣ въ тайната калугери отъ монастыра, поставили неговия трупъ въ царската кола, наредили въ нея и всичкитѣ му съкровища, покрили всичко това съ меча кожа и го поставили въ нѣкакво си подземие изъ Кайлъка.

Калугеритѣ отъ монастыра свето пазѣли тайната за това съкровище, което трѣбвало да дочака освобождението на България. Но за нещастие, настѣпили размирнитѣ кърджалийски години (въ края на XVIII в.) и въпросниятъ монастырь билъ разрушенъ. Тайната за съкровището била застрашена и единъ отъ останалитѣ живи калугери я повѣрилъ на нѣкой българинъ—кърджалийски войводи. Прѣдъ блѣсѣка и значението на тия съкровища у тия разбойници заговорило националното чувство и тѣ взели мѣрки да се запази тая тайна до възкрѣсането на българската свобода. Описали тѣ мѣстото въ пергаменти, които се прѣдавали по наследство и въ които се казвало, че тѣзи съкровища трѣбва да се търсятъ само слѣдъ освобождението на България. Въ тия пергаменти, които никой отъ приказвачитѣ не е видѣлъ, съ най-голѣми подробности, но все съ загадки, забикалки и символически знаци, се опрѣдѣляло мѣстото, дѣто и до сега се намирали тѣзи съкровища. Ето какво ще чуете отъ устата на всѣки посвѣтенъ въ подробноститѣ на тази тайна. „Намира се на 6 часа отъ Дунава; въ политѣ на балкана, дѣто има пастърва риба; наблизу има

Букова гора и Манюво езеро; бѣлий брѣгъ Грива рѣка. Ракововковъ долъ, Кече-дере, Баллата, Сарж-мише, Дрѣнъ, Бѣвата и Чернирерна рѣка. Тамъ дѣто е това мѣсто има паланка, ако вземешъ тиешъ горещъ сивидъ отъ тая паланка, додѣто отидешъ до това мѣсто мѣсто, той не ще успѣе да изстине; като го разчупишъ, ще изиде излъзе фанара. Отъ Коюнлу-йолъ ще отидешъ въ Върбищница и отъ тамъ въ едно турско село. Като минешъ прѣзъ него и изиди излъзешъ на другия му край, при единъ турски гробъ, ще се отдѣлѣтъ дѣлятъ два пѣтя: единиятъ къмъ изтокъ, другиятъ къмъ югъ. Въ Върбищниця къмъ изтокъ нѣмашъ работа-трѣгвай потюжня, който щѣ те заведе между канари. По голѣмата частъ отъ тѣзи имена, низаз назначението на които е да опрѣдѣлятъ мѣстността, сж вече изтълѣтъ тълкувани отъ неуморимитѣ издирвачи на това съкровище и всичкички сж, спорѣдъ тѣхъ, около Плѣвенъ, означенъ въ тая легенда сѣ са съ името турско село, за да се заблуждаватъ търсачитѣ. Бѣлий брѣгъ Грива не е нищо друго освѣнъ кайлъшкитѣ канари; Грива рѣка значелелчело Гривишка (отъ Гривица) рѣка; Раковъ долъ значело Радиевскиевски долъ; Кече-дере означавало рѣката Пърчовица; съ Черна-рѣка рѣка се означавала р. Чернялка. Могилата, отъ която се виждало единедно турско село (Плѣвенъ), не е нищо друго, освѣнъ най-издигнатата частъ на Асѣновото кале. По-нататкъ, слѣдва изрѣждането ню на маса условни знаци, до които щѣло да се опрѣдѣли вече самототмото подземие. За примѣръ ще спомена само нѣколко: „5 стѣпала в вѣ канарата до рѣката; гнѣздо на часовникъ; конска стѣпка; побититбитъ камѣкъ съ кръсть; 3 кемерлии гробове, на вратата на които вивисѣли желѣзни халки“. По всичко изглежда, че тая легенда ще е била твърдѣ разпространена още въ турско врѣме и тя ще е била една отъ главнитѣ, ако не е единствена причина за развитието ню на оная пакостенъ за археологията занаятъ — иманярството, който о то е унищожилъ маса цѣни даметници.

Мѣстото е привличало вниманието на всички, които сж се интерпресували за старинитѣ на съ. Знаменитиятъ френски пѣтешественикъ Вилхелмъ Лежанъ, който пропѣтувалъ прѣзъ шейсетѣ години на миналото столѣтие голѣма частъ отъ нашето отечество, като миналъ въ и прѣзъ Плѣвенъ, не говори нищо за самия градъ. Обаче легендарнитѣ разкази за тайнственитѣ пещери въ Кайлъка го привличатъ и то той съ свѣщъ въ рѣка навлиза въ една отъ тѣхъ, за която му разправяли разни басни. Нищо особено въ нея не намѣрилъ, но разоазочарованието му отъ тая „измама“, както се изразява самъ тойтой, скоро се замѣнила съ радостъ отъ нагъкването на разкопанитѣ сегга развалини, които той въ бѣлѣжкитѣ си отъждествява съ римримската станция Dogiones. Нѣколко години слѣдъ него идва и Кка Каницъ. Той се спира повечко върху града, като дава и нѣколкококо археологически бѣлѣжки. Отбѣлѣзва напр., че прѣстолътъ на църквата Св. Николай е изваденъ отъ мѣстото на каймаканския коко накъ, при който до 1865 г. стърчели стѣнитѣ на единъ кастелъбелъ. И нему мѣстнитѣ жители разправили за легендарнитѣ пещери вѣ въ Кайлъка и за тѣхнитѣ съкровища, но той знаелъ за разоазочарованието на Лежана и за това се спрѣлъ само на кайлъшкитѣ разоазвалини. Въ това врѣме крѣпостта ще е била ровена повече, разоазбира се отъ иманяри, затова на поврѣхнината се търкаляли мномножество тухли и други стари нѣща.

ОТКРИВА СЕ ПОДПИСКА

— на

ИЛЮСТРОВАНОТО ПЕРИОДИЧЕСКО СПИСАНИЕ

СТУДЕНЕЦЪ

ЗА ТУРИЗЪМЪ, РОДИНОЗНАНИЕ И ЛИТЕРАТУРА.

Въ Списанието „СТУДЕНЕЦЪ“ ще има място за:
ТУРИЗЪМЪ: описания на туристски изleti и пътешествия, нрави и обичай и всичко интересуващо туриста.

РОДИНОЗНАНИЕ: географически, природоописателни и народоописателни (фолклорни) очерки и скици.

Историческо и археологическо изучаване и описване на родни краища и селища.

ИЗЯЩНАТА ЛИТЕРАТУРА ще бъде застъпена съ хубави бисери отъ родната и чужда литератури: стихове, разкази и пр., въ които ще се третира прѣдимно туризмътъ и родинознанието.

Прѣвъ годината списанието „Студенецъ“ ще даде 10 книжки, всѣка въ 16 голѣми страници, съ хубави илюстрации и винетки.

Годишния АБОНАМЕНТЪ е 15 лева, а отдѣлна книжка струва 1.50 лева. За членовѣтъ на Юношеския Туристски (Съюзъ) годишния абонаментъ е 10 лева напълно внесени.

Ония, които получаватъ първата книжка и не желаятъ да се абонираатъ, нека ни я повърнатъ веднага.

Който запише 10 абонати и напълно внесе стойността се ползува съ 10 % отстъпка; който запише 25 абонати и повече се ползува съ 20 % отстъпка.

Всичко да се праща на адресъ:

СПИСАНИЕ „СТУДЕНЕЦЪ“ — ПЛЪВЕНЪ,

Прѣпоръчваме на читателитѣ си слѣднитѣ книги, които се доставятъ отъ дружеството:

сп. Младъ Туристъ, книжки 7 до 10 всѣка кн. 1 лв.

Географски рѣчникъ отъ Ж. Чанковъ. 6 лв.

Простъ животъ отъ Х. Д. Торо. 1 лв.

Н О В О !

Н О В О !

Въ книжарница „ТЕМЕНУГА“

на

ТРИФОНЪ ИВАНОВЪ — ПЛЪВЕНЪ.

Ще намѣрите всички канцеларски, училищни потрѣби и книги за четене. Всички поръчки се изпълняватъ бързо и акуратно.

Книгоиздателство „НАША РОДИНА“ — Плевенъ.

ИЗДАНИЯ.

I. Илюстрирана Дѣтска Библиотека „КОКИЧЕ“.

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ 10 ЛЕВА.

II. Илюстрирана юношеска библиотека „МЛАДЪ ЧИТАТЕЛЪ“

ГОДИШЕНЪ АБОНАМЕНТЪ 15 ЛЕВА.

III Библиотека „РОДНА ЛИТЕРАТУРА“

1. Н. В. Ракитинъ. Размирни години — стихове	5 — лв.
2. Ив. Кириловъ. П. Ю. Толоровъ	2 — лв.

IV. Библиотека „ВСЕМИРНА ЛИТЕРАТУРА“

1. Оскаръ Уайлдъ. Саломея. Драма съ илюстрации	7 — лв.
2. А. С. Пушкинъ. Евгений Онѣгинъ. Романъ въ стихове.	10 — лв.

V. НАУЧНО-ПОПУЛЯРНА библиотекл.

1. Чудесата на химията Кн. 1. Вода	2 — лв.
2. Чудесата на химията Кн. 2. Водородъ и кислородъ	3 — лв.
3. Чудесата на химията Кн. 3. Въздухъ	3 — лв.

VI. Библиотека „ЧЕТИВО ЗА ВСИЧКИ“

1. А. С. Пушкинъ. Приказки въ стихове	3 — лв.
2. Ерн. Томпсонъ Сетонъ. Разкази за животнитѣ	6 — лв.

Романитѣ на МАЙНЪ РИДЪ.

1. Огнена земя	6 — лв.
2. Приключенията на младитѣ бури	9 — лв.
3. Ловци за жирафи	6,50 лв.
4. Ямайски маррони	8 — лв.
5. Пълзачитѣ по сналитѣ	5 — лв.
6. Дароветѣ на океана	7 — лв.

Адресъ: Книгоиздателство „НАША РОДИНА“ — Плевенъ.

КНИЖАРНИЦА

„СЪВРЪМЕННО ИЗКУСТВО“

на

Бр. Асѣнъ и Маргаритѣ А. Цанкови

ул. „Д. Константиновъ“, срѣщу училище Мария Луйза.

Продажба на всѣкакви канцеларски и ученически
потрѣби, книги за прочитъ, цвѣтни и галерийни картички.

Кооперативната печатница „ИЗГРЪВЪ“ — Плевенъ.

Извѣстява, че отъ 1-ХІІ т. г. откри книжарница съ разни
канцеларски, училищни пособия, книги за прочитъ и др.

Цѣни умѣрени.

книжарницата се помѣщава на ул. „Пощенска“ (срѣщу фото-
графическото ателие на М. Серафимовъ).